భారత సర్వోన్నత న్యాయస్థానం

ద్వారికా ప్రసాద్ సత్పతి

.. అర్జీదారులు/ పిటిషనరు

vs

బిద్యుత్ ప్రవ దీక్షిత్ మరియు మరొకరు

.. ప్రతివాదులు

బెంచ్:

గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ M.B. షా, గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ K.T.థామస్

14 అక్టోబర్, 1999

జడ్జిమెంట్

గౌరవనీయులైన శ్రీ జస్టిస్ M.B. షా ద్వారా :

1. Leave మంజూరు చేయబడింది.

2. ప్రతివాది నం.1 అయిన భార్య మనోవర్తి/ మెయింటెనెన్స్ కోసం Cr.PC. సెక్షన్ 125 ప్రకారం 15.3.1989 న Crl.Misc. కేసు నం. 26/1989నయాగర్ జ్యుడిషియల్ మేజిస్ట్రేట్ ముందు దరఖాస్తు చేయగా,జ్యుడిషియల్ మేజిస్ట్రేట్ దరఖాస్తును అనుమతించారు మరియు ది.15.3.1989 నుండి ఆమెకు రూ. 400/- ,ఆమె కుమార్తెకు రూ. 200/- సెలవారీ భరణాన్ని మంజూరు చేశారు. ఆ ఉత్తర్వును భర్త (ఇందులో అప్పీలుదారు) సెషన్స్ కోర్టు లో క్రిమినల్ రివిజన్ No.114/93 ద్వారా సవాలు చేశారు. ది.19.4.1994 న Ist Addl సెషన్స్ జడ్జి, పూరి ద్వారా రివిజన్ అప్లికేషన్ వినబడింది. నాటి తన తీర్పు మరియు ఉత్తర్వు ద్వారా అప్పీలుదారు యొక్క రివిజన్ దరఖాస్తు ను పాక్షికంగా అనుమతించారు మరియు ప్రతివాది నం.1 కి మంజూరు చేయబడిన భరణాన్ని

పక్కన పెట్టినప్పటికీ, మైనర్ కుమార్తెకు మెజారిటీ వచ్చే వరకు, ఆమె భవిష్యత్తు మెరుగుదలకి లోబడి నెలకు రూ.200/- మెయింటెనెన్స్ మంజూరు చేసే ఉత్తర్వు కొనసాగించబడింది.

3. ఆ తీర్పు మరియు ఉత్తర్వుకు వ్యతిరేకంగా, అప్పీలుదారు కటక్‌లోని ఒరిస్సా హై కోర్టు లో Crl. Misc. కేసు నెం.1338/ 1994 ని దాఖలు చేశారు. ప్రతివాది నం.1 భార్య కూడా Crl రివిజన్ నెం.389/1994 దాఖలు చేసింది.. హై కోర్టు రెండు రివిజన్ దరఖాస్తు లను కలిపి విచారించింది. అప్పీలుదారు దాఖలు చేసిన రివిజన్ దరఖాస్తు ను కొట్టివేసింది మరియు ప్రతివాది నం.1 భార్య దాఖలు చేసిన రివిజన్ దరఖాస్తు ను అనుమతించింది. పార్టీలు కాంతిలో గ్రామ నివాసితులని మరియు సంబంధిత సమయానికి అప్పీలుదారు అవివాహితుడు, అతను నయాగర్‌లో జూనియర్ ఎంప్లా యిమెంట్ ఆఫీసర్‌గా పనిచేస్తూ ఉన్నాడు అనే విషయాల్లో ఎటువంటి వివాదం లేదు అని హై కోర్టు పేర్కొంది. అతను ప్రతివాది నం.1 యొక్క అన్నయ్య స్నేహితుడని మరియు గ్రామంలోని సామాజిక మరియు సాంస్కృతిక సంస్థకు సంబంధించి వారి ఇంటికి తరచుగా వస్తున్నాడని కూడా అంగీకరించబడింది. అతను ప్రతివాది నెం.1 తో ప్రేమలో పడ్డాడు మరియు ఆమెతో సాన్నిహిత్యం పెంచుకున్నాడు. అప్పీలుదారు ప్రతివాది నెం.1 తో వివాహానికి ముందు లైంగిక సంబంధాన్ని ప్రతిపాదిస్తున్నాడని, దానిని ఆమె తిరస్కరించినట్లు కూడా నమోదు అయింది. ఆ తర్వాత, అప్పీలుదారు ఆమెను వివాహం చేసుకుంటానని లార్డ్ నీలమధాబ్ బీజే పేరు మీద ప్రతిజ్ఞ చేశాడు మరియు తద్వారా ప్రతివాది నం.1 విశ్వాసాన్ని గెలుచుకున్నాడు. ఆ తర్వాత, సహజీవనం కారణంగా ప్రతివాది నం.1 గర్భం దాల్చారు మరియు అందువల్ల ప్రతివాది నం.1 వివాహాన్ని ఏర్పాటు చేయాలని పట్టుబట్టారు. అప్పీలుదారు ఏదో ఒక కారణంతో వివాహాన్ని నిరాకరించారు. ప్రతివాది నం.1 రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రితో సహ వివిధ అధికారులకు లేఖలు రాస్తూ అనేక చర్యలు తీసుకున్నారు మరియు చివరికి, ఆమె అప్పీలుదారు కార్యాలయం ముందు నిరాహారదీక్షను ప్రారంభించారు. ఆ తర్వాత, సబ్ డివిజనల్ అధికారి మరియు ఇతర వ్యక్తుల జోక్యంతో, సాక్షుల సమక్షంలో నయాగర్‌లోని జగన్నాథుని ఆలయంలో వివాహం జరిగింది. వివాహం తర్వాత అప్పీలుదారు ప్రతివాది నం.1 ని ఇంటికి తీసుకువెళుతున్నారు. దారిలో, అతని తండ్రి ఆమెను వధువుగా అంగీకరించకపోవచ్చనే కారణంతో ఆమె తండ్రి ఇంటి వద్ద ఉండమని ఒప్పించారు. ఆ దశలో, ఆమె ప్రసవానికి దగ్గర దశలో ఉంది. ఆమె తన తల్లిదండ్రుల ఇంట్లోనే ఉండి, 3-4 రోజులలో

ఆమె ఒక ఆడ బిడ్డ, ప్రతివాది నం.2, కు జన్మనిచ్చింది,. పార్టీలు మునుపటిలా విడివిడిగా జీవించడం కొనసాగించారు.

4. క్రిమినల్ ప్రొసీజర్ కోడ్ సెక్షన్ 125 ప్రకారం జరిపిన విచారణలో , అప్పీలుదారు ప్రతివాది నం.1 తో వివాహానికి ముందు లైంగిక సంబంధాలను తిరస్కరించారు. ప్రతివాది నం.1ని ఏదో ఒక విధమైన వివాహం చేసుకోవాలని కత్తితో బెదిరించారని అతను నొక్కి చెప్పాడు; అతను వివాహానికి సమ్మతి ఇవ్వలేదని మరియు ప్రతివాది సెం.1 తో దండలు మార్చుకోవలసి వచ్చిందని చెప్పినప్పటికీ, గౌరవనీయులైన మేజిస్ట్రేట్ ప్రతివాది నం.1 కేసును పూర్తిగా విశ్వసించారు మరియు జగన్నాథుని ఆలయంలో అప్పీలుదారు మరియు ప్రతివాది నం.1 మధ్య వివాహం జరిగిందని మరియు ఆ వివాహం చెల్లు బాటు అయ్యేది మరియు చట్టబద్ధమైనది అని నిర్ధా రణకు వచ్చారు. ఈ వివాహం నుండి బిడ్డ పుట్టిందని మరింత తేలింది. పునర్విమర్శలో (in revision), అదనపు సెషన్స్ జడ్జి, అప్పీలుదారుని కత్తితో బెదిరించడంవలన దండలు మార్చుకోవలసి వచ్చిందని, అందువల్ల చట్టం దృష్టిలో చెల్లుబాటు అయ్యే వివాహం లేదని పార్టీల మధ్య వివాహ వాస్తవాన్ని అంగీకరించలేదు. కాబట్టి, మనోవర్తి కోసం ప్రతివాది నం.1 యొక్క దావా ఆమెకు ప్రతికూలంగా ఉంది. అయితే, వివాహానికి ముందు సంబంధాల కారణంగా బిడ్డ పుట్టిందని ప్రతివాది నం.1 యొక్క అభ్యర్ధనను అతను అంగీకరించాడు మరియు బిడ్డకు భరణం మంజూరు చేసే ఉత్తర్వును ధృవీకరించాడు. సెక్షన్ 125 Cr.P.C ప్రొసీడింగ్‌లో ప్రామాణిక రుజువును పరిగణనలోకి తీసుకుంటామని, హైకోర్టు గమనించింది. అందువల్ల ప్రతివాది సెం.1 వివాహాన్ని నిరూపించడంలో విజయం సాధించలేదని భావించలేము. వాస్తవానికి జగన్నాథుని ఆలయంలో వివాహం జరిపించబడిందని మరియు వివాహ సమయంలో ఉన్న ఫోటోగ్రాఫర్ ద్వారా ఆమె ధృవీకరించబడిందని, ప్రతివాది సెం.1 నేతృత్వంలోని సాక్ష్యంపై కోర్టు ఆధారపడింది. ప్రతివాది నం.1 యొక్క సోదరుని సాక్ష్యం కూడా వివాహాన్ని ధృవీకరించింది. ఈ వేడుకను కత్తితో బలవంతంగా నిర్వహించారని అప్పీలుదారు వాదనను హై కోర్టు ప్రతికూలంగా పరిగణించింది మరియు అప్పీలుదారు మరియు ప్రతివాది నం.1 వివాహానికి ముందు లైంగిక సంబంధాలు కలిగి ఉన్నారని ప్రతివాది నం.1ని   నమ్మకపోవడం ఎటువంటి కారణం లేదని పేర్కొంది. మరియు ఈ సంబంధం నుండి బిడ్డ పుట్టిందని. ఆ ఉత్తర్వును Special Leave తో ఈ అప్పీళ్లను దాఖలు చేయడం ద్వారా సవాలు చేశారు.

5. నోటీసు జారీ చేయడానికి ముందు, ఈ కోర్టు 12.10.1998 నాటి ఉత్తర్వు ద్వారా ప్రతివాది నెం.1 కి చెల్లించాల్సిన మిగిలిన బకాయిల మొత్తంను ఆరు వారాల్లోగా డిపాజిట్ చేయాలని అప్పీలుదారుని ఆదేశించింది. ఆ తర్వాత, ప్రతివాది నం.1 కి నోటీసు జారీ చేయబడింది మరియు ఆ తదనంతరం కేసును తుది విచారణ నిమిత్తం జాబితాలో చేర్చమని ఆదేశించడం జరిగింది. 16.7.1999 న, ఈ కేసు విచారణకు వచ్చినప్పుడు, అప్పీలుదారు అతను బిడ్డకు తండ్రి కాదని వాదించాడు. అప్పుడు ప్రతివాది నం.1 తరపున సమాధానం ఇస్తూ, ప్రతివాది నం.1 బిడ్డకు తండ్రిని కనుగొనడానికి డిఎన్ఏ (DNA) పరీక్షకు తానూ సిద్ధం అని తెలియచేసారు. ఆ దశలో, అప్పీలుదారు తరఫు న్యాయవాది అప్పీలుదారు నుండి సూచనలను పొందడానికి నాలుగు వారాల సమయం కోరారు. ఆ తర్వాత, 20.8.1999 న ఈ కేసు విచారణకు వచ్చినప్పుడు, అప్పీలుదారు తరపు న్యాయవాది, అతను DNA పరీక్ష చేయించుకోవడానికి ఇష్టపడటం లేదని, అందువల్ల, పిల్లల పితృత్వాన్ని వివాదాస్పదం చేయడానికి అప్పీలుదారు అనర్హుడని దాని అర్ధం అని కోర్టు ఆదేశించింది మరియు ఇది రికార్డ్ చేయబడింది. ఆ తదుపరి విచారణ తేదీన, పార్టీల తరఫు న్యాయవాదులు సుదీర్ఘంగా తమ వాదనలు వినిపించారు. అప్పీలుదారు తరఫు న్యాయవాది తన వాదనలో, అప్పీలుదారు మరియు ప్రతివాది నం.1 మధ్య చెల్లు బాటు అయ్యే వివాహం లేదని వాదించారు మరియు అందువల్ల, ప్రతివాది నెం.1 కి భరణాన్ని మంజూరు చేస్తూ హై కోర్టు జారీ చేసిన ఉత్తర్వులు చట్టవిరుద్ధం కావున ఆ ఉత్తర్వులను తొలగించి పక్కన పెట్టడం అవసరం అని వాదించారు.

6. విచారణ సమయంలో అప్పీలుదారు తరపు న్యాయవాది పిల్లల పితృత్వాన్ని వివాదం చేయలేదు. అందువల్ల, అప్పీలుదారు మరియు ప్రతివాది నం.1 మధ్య వివాహం చెల్లు బాటు అయ్యేదా లేదా చెల్లు బాటు కాదా అనేది ప్రశ్న. మా దృష్టిలో, సెక్షన్ 125 Cr.PC క్రింద సారాంశ విధానంలో (summary procedure) వివాహం యొక్క చెల్లు బాటును పార్టీలు రికార్డ్ చేసిన సాక్ష్యం ఆధారంగా నిర్ణయించాలి. సెక్షన్ 125 క్రింద ప్రొసీడింగ్‌లో హక్కుదారు IPC సెక్షన్ 494 కింద నేరం విచారణలో అవసరమైనంత కఠినంగా ఉండకూడదు. సెక్షన్ 125 Cr.PC క్రింద విచారణలో, హక్కుదారుడు తాను మరియు ప్రతివాది భార్యాభర్తలుగా కలిసి జీవించినట్లు చూపడంలో విజయం సాధించినట్లయితే, కోర్టు వారు చట్టబద్ధంగా వివాహం చేసుకున్న జీవిత భాగస్వాములు అని ఊహించవచ్చు మరియు అటువంటి పరిస్థితిలో, వైవాహిక స్థితిని తిరస్కరించే పార్టీ ఊహను

ఖండించవచ్చు . పార్టీలు నిస్సందేహంగా, ఆలయంలో వివాహం ప్రక్రియను అనుసరించారు, అది కూడా, ఇరువర్గాలు పూజించే జగన్నాథుని విగ్రహం సమక్షంలో. బలవంతంగా పెళ్లి చేసుకున్నారని, కత్తితో దండలు మార్పించేరు అని అప్పీలుదారు మేజిస్ట్రేట్ ముందు వాదించిన, అవసరమైన సాక్ష్యాలను అందించడం ద్వారా ఆ వాదనను నిరూపించబడలేదు. వివాహ విధానాన్ని అనుసరించినట్లు అంగీకరించిన తర్వాత,హిందూ ఆచారాల ప్రకారం ఈ ప్రక్రియ పూర్తయిందా అనే దానిపై తదుపరి విచారణ అవసరం లేదు.

7. అప్పీలుదారు తరఫు న్యాయవాది ఈ కోర్టు చే శ్రీమతి. యమునాబాయి అనంతరావ్ అధవ్ వర్సెస్ అనంతరావు శివరామ్ అధవ్ మరియు మరొకరు , {(1988) 2 SCR 809} కేసులో నిర్ణయించిన ఈ కోర్టు తీర్పుపై ఆధారపడుతూ, సెక్షన్ 125 Cr.PC క్రింద సారాంశ విధానంలో (summary procedure) విచారణలో కూడా దరఖాస్తు దారు భార్య చట్టబద్ధంగా వివాహం చేసుకున్న భార్య అవునా కాదా అని కోర్టు కనుగొనవలసి ఉంది. పై కేసులో, హిందూ వివాహ చట్టం 1955 అమల్లోకి వచ్చిన తర్వాత వివాహం చేసుకున్న హిందూ స్త్రీ, చట్టబద్ధంగా వివాహం చేసుకున్న భార్యను కలిగి ఉన్న వ్యక్తితో, సెక్షన్ 125 Cr.PC కింద భరణం కోసం దరఖాస్తు ను కొనసాగించవచ్చా అనే అంశాన్ని కోర్టు పరిగణించింది. ఆ సందర్భంలో, ఈ కోర్టు హైకోర్టు తీర్పును ధృవీకరించింది మరియు శాసన ప్రయోజనాలను అనుసరించి సెక్షన్ 125 Cr.PC లో వ్యక్తీకరించబడిన పదాల ద్వారా చట్టవిరుద్ధమైన బిడ్డకు కూడా ఆ హక్కు అందించాలని నిర్ణయించినట్లు నిర్ధారణకు వచ్చింది, కానీ వివాహం చెల్లు బాటు కాని భార్యకు ఏదీ కూడా వర్తించదు. ఇద్దరు హిందువుల మధ్య వివాహం సెక్షన్ 5 లో సూచించిన షరతులకు విరుద్ధంగా జరిగితే అట్టి వివాహం చట్ట రీత్యా చెల్లదు మరియు శూన్యము. హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 5 ప్రకారం, షరతుల్లో ఒకటి ఏమిటంటే - వివాహ సమయంలో ఏ పార్టీ కి జీవించి ఉన్న భాగస్వామి ఉండకూడదు. సజీవ జీవిత భాగస్వామిని కలిగి ఉన్న పురుషుడితో హిందూ మతాచారాల ప్రకారం స్త్రీని వివాహం చేసుకోవడం చట్టం దృష్టిలో పూర్తిగా విరుద్ధం మరియు శూన్యమని, మరియు ఆమె సెక్షన్ 125 ప్రయోజనాలనికి అర్హులు కాదని కోర్టు పేర్కొంది. మా అభిప్రాయం ప్రకారం, ప్రస్తుత కేసు వాస్తవాలపై ఈ తీర్పు ఎటువంటి ప్రభావం చూపదు, ఎందుకంటే ఇది వాస్తవ వివాహం కాదు లేదా అప్పీలుదారు మరియు ప్రతివాది నం.1 మధ్య వివాహం చట్ట విరుద్ధం మరియు శూన్యమని

భావించలేము. వివాహ సమయంలో ముఖ్యమైన వేడుకలు నిర్వహించలేదని వాదించిన సందర్భం ఇది. కాబట్టి ప్రస్తుత సందర్భంలో, సెక్షన్ 5 లోని క్లా జులు (i), (iv) మరియు (v)లో పేర్కొన్న షరతుల్లో ఏదైనా ఒకదానిని ఉల్లంఘించిన కారణంగా వివాహాన్ని రద్దు చేస్తున్నట్లు డిక్లరేటరీ డిక్రీ ఉంటే తప్ప, మేము ఆ సమస్యను చర్చించాల్సిన అవసరం లేదు. వివాహం చెల్లు బాటు కానిది మరియు శూన్యమైనది అని అనుషంగిక విచారణలో ఉంచబడదు. అలాగే, కొన్ని వివాహ వేడుకలు నిర్వహించకపోతే, హిందూ వివాహ చట్టంలోని సెక్షన్ 11 లేదా సెక్షన్ 12 ప్రకారం ఆ వివాహం రద్దు చేయబడుతుందని, శూన్యమని చట్టంలో పేర్కొనలేదని, అదే విషయాన్ని మరలా చర్చించాల్సిన అవసరం లేదు.

8. తదుపరి అప్పీలుదారు తరఫు న్యాయవాది ఈ కోర్టు చే B.S. లోఖండే & మరొకరుVs స్టేట్ ఆఫ్ మహారాష్ట్ర మరియు ఇంకొకరు {(1965) 2 SCR 837}కేసులో నిర్ణయించిన ఈ కోర్టు తీర్పుపై ఆధారపడుతూ, హిందూ వివాహం యొక్క చెల్లు బాటుకు రెండు వేడుకలు తప్పనిసరి అని వాదించారు, అనగా సప్తపది మరియు పవిత్రమైన అగ్ని ముందు ఆవాహన చేయడం . ఆ కేసులో , సెక్షన్ 494 IPC కింద ఆరోపించిన నేరానికి సంబంధించిన ప్రాసిక్యూషన్ సందర్భంలో, హిందూ వివాహ చట్టం యొక్క సెక్షన్ 7 ప్రకారం అవసరమైన సంప్రదాయ ఆచారాల ప్రకారం వివాహం జరిగిందని నిర్ధారించడంలో విఫలమైందని కోర్టు నిర్ధారణకు వచ్చింది.; ఇది ఖచ్చితంగా హిందూ చట్టం ప్రకారం చెల్లు బాటు అయ్యే వివాహానికి అవసరమైన అవసరాలకు అనుగుణంగా నిర్వహించబడలేదు మరియు అందువల్ల, సెక్షన్ 494 , IPC ప్రకారం నిందితుడిని దోషిగా నిర్ధా రించలేము . మా దృష్టిలో, సెక్షన్ 494 IPC ప్రకారం శిక్షార్హమైన నేరానికి సంబంధించి క్రిమినల్ విచారణలో ట్రయల్ కోర్టు ముందు దారితీసిన సాక్ష్యాలను కోర్టు పరిగణనలోకి తీసుకుంటోంది . ద్విభార్యత్వానికి సంబంధించిన ప్రాసిక్యూషన్‌లో, రెండవ వివాహం వాస్తవంగా నిరూపించబడాలి. సారాంశ స్వభావం (summary Procedure) కలిగిన సెక్షన్ 125 Cr.PC క్రింద విచారణలో పైన పేర్కొన్న నిర్ణయం ఎటువంటి ప్రభావం చూపదు .

9. సెక్షన్ 125 Cr.PC క్రింద ఒక అప్లికేషన్‌లో ఆమోదించబడిన ఆర్డర్, పార్టీల హక్కులు మరియు బాధ్యతలను తుదిగా చివరకు నిర్ణయించలేదని గుర్తుంచుకోవాలి మరియు భార్య, పిల్లలు మరియు తల్లిదండ్రులకు భరణం అందించడానికి సారాంశ పరిష్కారాన్ని (Summary Procedure)

అందించే ఉద్దేశ్యంతో ఈ సెక్షన్ రూపొందించబడింది . తన హక్కులను నిర్ధా రించే ఉద్దేశ్యంతో, అప్పీలుదారు సివిల్ దావాను కూడా దాఖలు చేశాడు, అది ట్రయల్ కోర్టు లో పెండింగ్‌లో ఉంది. అటువంటి పరిస్థితిలో, S. సేతురథినం పిళ్లై వర్సెస్ బార్బరా అలియాస్ డాలీ సేతుర్థినం, {1971 (3) SCC 923} లోని ఈ కోర్టు సెక్షన్ 488 Cr.PC, 1898 (సెక్షన్ 125 లాగానే నిర్వహణను గమనించింది Cr.PC) మెయింటెనెన్స్ మంజూరు కోసం కొన్ని ఆధారాలు ఉన్న చోట తిరస్కరించబడదు. సెక్షన్ 488 కింద ఆమోదించబడిన ఉత్తర్వు సారాంశ ఉత్తర్వు అని నిర్ధా రించబడింది, ఇది చివరకు పార్టీల హక్కులు మరియు బాధ్యతలను నిర్ణయించదు; పార్టీల మధ్య చెల్లు బాటు అయ్యే వివాహం ఉందని క్రిమినల్ కోర్టు యొక్క నిర్ణయం పార్టీల మధ్య ఏదైనా సివిల్ ప్రొసీడింగ్‌లో నిర్ణయాత్మకంగా పనిచేయదు.

10. కుమార్తె విషయంలో పితృత్వాన్ని వివాదాస్పదం చేయడం లేదు మరియు వివాహ వేడుక నిర్వహించబడిందనే వాస్తవాన్ని చట్టబద్ధంగా పరిపూర్ణం కానప్పటికీ, సెక్షన్ 125 Cr.PC ప్రకారం కొనసాగడంపై అప్పీలుదారు నోట ఎటువంటి వాదన వినిపించలేదు. చెల్లు బాటు అయ్యే వివాహాన్ని ముఖ్యమైన ఆచారాల వలె చెప్పబడిన వివాహం సమయంలో నిర్వహించబడలేదు. సెక్షన్ 125 క్రింద ఉన్న నిబంధనను సామాజిక వాతావరణంలో బాధితులైన నిరుపేద మహిళలు, పిల్లలు లేదా తల్లిదండ్రులకు చట్టం ద్వారా అందించబడిన హక్కులకు వ్యతిరేకంగా ఉపయోగించకూడదు. రమేష్ చందర్ కౌశల్ వర్సెస్ శ్రీమతి వీణా కౌశల్ మరియు ఇతరులు , (AIR 1978 SC 1807) కేసు తీర్పులో జస్టిస్ కృష్ణ అయ్యర్, సెక్షన్ 125 పై వివరణ ఇస్తూ పారా 9 లో ఏ విధంగా వ్యవహరించాలో ఈ క్రింది విధంగా వివరించారు :-

"ఈ నిబంధన సామాజిక న్యాయం యొక్క కొలమానం మరియు మహిళలు మరియు పిల్లలను రక్షించడానికి ప్రత్యేకంగా రూపొందించబడింది మరియు ఆర్టికల్ 39 ద్వారా బలపరచబడిన ఆర్టికల్ 15 (3) యొక్క రాజ్యాంగ స్వీయ పరిధిలోకి వస్తుంది. న్యాయస్థానాల నిర్మాణం కోసం పిలుపునిచ్చే చట్టాల విభాగాలు కేవలం ప్రింట్ కాదని శక్తివంతమైన పదాలు తో సామాజిక విధులను నెరవేర్చడానికి రూపొందించబడినవి . మహిళలు మరియు పిల్లలు వంటి బలహీన వర్గాల పట్ల రాజ్యాంగపరమైన సానుభూతి యొక్క ఉనికి, సామాజిక ఔచిత్యాన్ని కలిగి ఉండాలంటే

తప్పనిసరిగా రెండు ప్రత్యామ్నాయాల నుండి ఎంచుకోవడంలో ఔన్నత్యంకలిగిన దానిని ఎంపిక చేసుకోవడం సాధ్యమవుతుంది."

12. విమల (కె.) Vs. వీరాస్వామి (కె.), (1991) 2 SCC 375, కేసులో దరఖాస్తు దారు భార్య మొదటి వివాహంలో కొనసాగుతున్నప్పుడే తనని రెండవ వివాహం చేసుకున్నదని ఆమె మొదటి వివాహం రద్దు చేయబడని కారణంతో భర్త యొక్క వాదనతో ఈ న్యాయస్థానం సెక్షన్ 125 Cr.PC ప్రకారం మెయింటెనెన్స్ మంజూరు చేయలేదు . ఒక సామాజిక ప్రయోజనాన్ని సాధించడానికి మరియు అందువల్ల, ఆచార పద్ధతిలో నిర్వహించబడిన వివాహ వేడుకకు చట్టబద్ధమైన పవిత్రత లోపించిందనే ఏకైక కారణంతో రెండవ భార్య తన భర్త నుండి భరణాన్ని పొందకుండా నిలిపివేసే చట్టం భర్త సంతృప్తికరంగా జీవనోపాధిని రుజువు చేసినప్పుడు మాత్రమే వర్తించబడుతుంది. చట్టపరమైన మరియు చెల్లు బాటు అయ్యే వివాహం, ముఖ్యంగా కోడ్‌లోని నిబంధన ఉన్నప్పుడు మహిళలు మరియు పిల్లలను రక్షించడానికి ఉద్దేశించిన సామాజిక న్యాయం యొక్క కొలమానం; అస్తవ్యస్తత మరియు నిరుత్సాహాన్ని నిరోధించే వస్తువు; విడిచిపెట్టిన భార్యకు ఆహారం, దుస్తులు మరియు ఆశ్రయం కోసం ఇది వేగవంతమైన నివారణను అందిస్తుంది మరియు ఈ విధంగా గమనించబడింది:-

"విస్మరించబడిన భార్య యొక్క దావాను ప్రతికూలంగా చూపించడానికి భర్త ప్రయత్నించినప్పుడు, అతను అప్పటికే వివాహం చేసుకున్నాడని విచిత్రమైన అభ్యర్థనపై ఆమెను ఉంచిన-ఉంపుడుగత్తెగా చిత్రీకరిస్తే, కోర్టు మునుపటి వివాహానికి ఖచ్చితమైన రుజువు కోసం పట్టు బట్టుతుంది".

13. అదే విధంగా, సంతోష్ (శ్రీమతి.) Vs. నరేష్ పాల్ [(1998) 8 SCC 447] కేసులో, భార్య తన మొదటి భర్త జీవించి ఉన్నందున మరియు ఆమె వివాహాన్ని రద్దు చేయనందున తాను చట్టబద్ధంగా వివాహం చేసుకున్న భార్య అని నిరూపించలేదనే వాదనతో వ్యవహరించడం, ఈ కోర్టు ఈ విధంగా పేర్కొంది: -

"సెక్షన్ 125 Cr.PC క్రింద మెయింటెనెన్స్ కోసం ఒక ప్రొసీడింగ్‌లో, పార్టీల వైవాహిక స్థితి గురించి ప్రాథమికంగా సంతృప్తి చెందిన తర్వాత మేజిస్ట్రేట్ తగిన ఉత్తర్వులను జారీ చేయాలని భావిస్తున్నారు. పార్టీలు ఆమోదించాలని సూచించినట్లయితే, ఏదైనా సివిల్ ప్రొసీడింగ్స్‌లో తుది ఆర్డర్‌కు లోబడి పేర్కొన్న నిర్ణయం తాత్కాలిక నిర్ణయం అని స్పష్టంగా తెలుస్తుంది."

14. అందువల్ల, సెక్షన్ 125 Cr.PC క్రింద ప్రొసీడింగ్స్‌లో వివాహ పనితీరుకు సంబంధించి మెజిస్ట్రేట్ ప్రాథమికంగా సంతృప్తి చెందినట్లయితే, సాక్ష్యం నుండి మా దృష్టిలో సారాంశ స్వభావం, అవసరమైన ఆచారాల పనితీరుకు ఖచ్చితమైన రుజువు అవసరం లేదు. సెక్షన్ 125 , Cr.PC క్రింద మెయింటెనెన్స్ ఆర్డర్ ద్వారా బాధపడే పక్షాల్లో ఎవరికైనా సెక్షన్ 125 క్రింద ఆమోదించబడిన ఉత్తర్వు పార్టీల హక్కులు

మరియు బాధ్యతలను తుదిగా నిర్ణయించనందున, హోదా ప్రకటన కోసం సివిల్ కోర్టు ను ఆశ్రయించవచ్చు.

15. ఫలితంగా రూ.5,000/- ఖర్చులతో ఈ అప్పీలును కొట్టివేయబడింది.

----- O -----